

Međunarodni sud za krivično
gonjenje osoba odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena na
teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-95-5/18-T
Datum: 18. mart 2010.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM

U sastavu: sudija O-Gon Kwon, predsjedavajući
sudija Howard Morrison
sudija Melville Baird
sudija Flavia Lattanzi, rezervni sudija

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 18. marta 2010.

TUŽILAC

protiv

RADOVANA KARADŽIĆA

JAVNO S POVJERLJIVIM DODATKOM A

**ODLUKA PO DRUGOM ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA PRIHVATANJE
IZJAVA I TRANSKRIPATA ISKAZA UMJESTO SVJEDOČENJA *VIVA VOCE*
NA OSNOVU PRAVILA 92BIS (SVJEDOCI IZ OPŠTINA U ARK)**

Tužilaštvo

g. Alan Tieger
gđa Hildegard Uertz-Retzlaff

Optuženi

g. Radovan Karadžić

Imenovani branilac

g. Richard Harvey

OVO PRETRESNO VIJEĆE Međunarodnog suda za krivično gonjenje osoba odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Međunarodni sud) rješava po Drugom zahtjevu tužilaštva za prihvatanje izjava i transkripata iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92*bis* (svjedoci iz opština u ARK), dostavljenom 29. maja 2009. godine (dalje u tekstu: Zahtjev) i ovim donosi svoju odluku.

I. Kontekst i podnesci

1. Tužilaštvo u Zahtjevu traži da se prihvate transkripti i pismene izjave 46 svjedoka: KDZ014, KDZ024, KDZ038, KDZ040, KDZ048, KDZ050, KDZ054, KDZ056, KDZ058, KDZ074, KDZ075, KDZ080, KDZ081, KDZ089, KDZ092, KDZ093, KDZ094, KDZ097, KDZ098, Hasana Alića (KDZ109), KDZ111, KDZ116, KDZ149, Jusufa Arifagića (KDZ206), KDZ236, Kerima Mešanovića (KDZ237), Senije Elkasović (KDZ288), KDZ294, Nermina Karagića (KDZ295), Amira Džonlića (KDZ301), KDZ302, Emsuda Garibovića (KDZ303), KDZ306, Charlesa McLeoda (KDZ316), Rajifa Begića (KDZ332), Safeta Tačija (KDZ367), Nicolasa Sébirea (KDZ387), KDZ392, KDZ393, Nusreta Sivca (KDZ414), KDZ419, KDZ437, KDZ448, Elvedina Nasića (KDZ466), Sakiba Muhića (KDZ484) i KDZ488, na osnovu pravila 92*bis* Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik).¹

2. Tužilaštvo tvrdi da su predložena svjedočenja relevantna za tačke 1 i 3–8 Treće izmijenjene optužnice (dalje u tekstu: Optužnica).² Tužilaštvo tvrdi i da predložena svjedočenja imaju dokaznu vrijednost za pitanja pokrenuta u ovom predmetu, da su svjedočenja i izjave "dosljedni i potkrijepljeni drugim dokazima", te da su stoga pouzdani.³ Osim toga, tužilaštvo tvrdi da je prikladno da se predloženi dokazi prihvate u pismenom obliku pošto se odnose na bazu zločina, a ne na djela i ponašanje optuženog,⁴ i da, s obzirom na prirodu predloženih svjedočenja, "pravo na unakrsno ispitivanje ima

¹ Zahtjev, par. 1, 33, Povjerljivi dodatak A.

² Zahtjev, par. 2, 16.

³ Zahtjev, par. 2, 17.

⁴ Zahtjev, par. 2, 8, 12, 14.

manju težinu od interesa da se sudski postupak vodi efikasno i ekspeditivno".⁵ Osim toga, tužilaštvo navodi i da će se prihvatanjem tih svjedočenja na osnovu pravila 92bis postupak bitno ubrzati i da optuženi neće biti oštećen.⁶

3. Pretresno vijeće je na pretpretresnoj konferenciji prihvatilo prijedloge tužilaštva da suzi obim svoje teze, što je izloženo u Podnesku tužilaštva na osnovu pravila 73bis(D), dostavljenom 31. avgusta 2009. godine, i u Drugom podnesku tužilaštva na osnovu pravila 73bis(D), dostavljenom 18. septembra 2009. godine, pa je na osnovu pravila 73bis(D) Pravilnika naložilo tužilaštvu da ne izvodi dokaze koji se odnose na mjesta zločina i incidente koje je tužilaštvo identifikovalo.⁷ Zahvaljujući toj odluci, Vijeće sada treba samo da utvrdi da li se svjedočenja 29 od 46 svjedoka navedenih u Zahtjevu, a to su KDZ014, KDZ024, KDZ038, KDZ048, KDZ050, KDZ054, KDZ056, KDZ074, KDZ075, KDZ080, KDZ092, KDZ093, KDZ094, KDZ097, KDZ392, Hasan Alić, Jusuf Arifagić, Kerim Mešanović, Senija Elkasović, Nermin Karagić, Amir Džonlić, Emsud Garibović, Charles McLeod, Rajif Begić, Safet Tači, Nicolas Sébire, Nusret Sivac, Elvedin Nasić i Sakib Muhić, mogu prihvatiti na osnovu pravila 92bis.

4. Među tih 29 svjedoka, svi osim Hasana Alića već su svjedočili u postupcima na Međunarodnom sudu. Konkretno, KDZ014 svjedočio je u predmetu *Stakić* 8. jula 2002. godine i u predmetu *Brđanin* 12. oktobra 2002. godine; KDZ038 svjedočio je u predmetu *Stakić* 26–27. avgusta 2002. godine; KDZ048 svjedočio je u predmetu *Stakić* 22–24. maja 2002. godine; KDZ050 svjedočio je u predmetu *Sikirica* i drugi 1. maja 2001. godine; KDZ056 svjedočio je u predmetu *Brđanin* 8. oktobra 2002. godine; KDZ074 svjedočio je u predmetu *Stakić* 26. aprila i 1. maja 2002. godine; KDZ075 svjedočio je u predmetu *Brđanin* 26–27. avgusta 2002. i u predmetu *Krajišnik* 30. jula 2004. godine; KDZ080 svjedočila je u predmetu *Kvočka i drugi* 5–7. septembra 2000. godine i u predmetu *Brđanin* 27–28. januara 2003. godine; Jusuf Arifagić svjedočio je u predmetu *Stakić* 28–29. avgusta 2002. godine; Kerim Mešanović svjedočio je u predmetu *Kvočka i drugi* 11–

---

⁵ Zahtjev, par. 28.

⁶ Zahtjev, par. 2.

⁷ Pretpretresna konferencija, T. 467–468 (6. oktobar 2009. godine). V. takođe Odluka o primjeni pravila 73bis, zavedena 8. oktobra 2009. godine, poslije pretpretresne konferencije.

12. septembra 2000. godine i u predmetu *Brđanin* 30–31. oktobra 2002. godine; Senija Elkasović svjedočila je u predmetu *Tadić* 1. avgusta 1996. godine; Nermin Karagić svjedočio je u predmetu *Stakić* 26–27. juna 2002. godine; Amir Džonlić svjedočio je u predmetu *Brđanin i Talić* 26–28. februara i 1., 4. i 6. marta 2002. godine; Emsud Garibović svjedočio je u predmetu *Kvočka i drugi* 27. septembra 2000. godine i u predmetu *Brđanin* 6. decembra 2002. godine; Charles McLeod svjedočio je u predmetu *Brđanin* 21. i 24. juna 2002. godine; Rajif Begić svjedočio je u predmetu *Krajišnik* 26–27. maja 2004. godine; Safet Tači svjedočio je u predmetu *Kvočka i drugi* 7. jula 2000. godine; Nicolas Sébire svjedočio je u predmetu *Stakić* 3. i 27. septembra 2002. godine i u predmetu *Brđanin* 30. maja i 10. i 12. juna 2003. godine; Nusret Sivac svjedočio je u predmetu *Stakić* 29–31. jula i 1. avgusta 2002. godine i 13. januara 2003. godine, a u predmetu *Brđanin* 13–14. januara 2003. godine; Elvedin Nasić svjedočio je u predmetu *Brđanin* 12. decembra 2002. godine, a Sakib Muhić svjedočio je u predmetu *Brđanin* 8. jula 2002. godine. Što se tiče svjedoka KDZ024, KDZ092, KDZ093, KDZ094, KDZ097 i KDZ392, koji su u ranijim predmetima svjedočili na zatvorenim sjednicama, nazivi predmeta u kojima su prethodno svjedočili navedeni su u Poverljivom dodatku A Odluci.

5. Osam od 29 svjedoka, i to KDZ054, KDZ074, KDZ097, Hasan Alić, Emsud Garibović, Rajif Begić, Elvedin Nasić i Sakib Muhić, dali su izjave svjedoka, kojima su priložene i deklaracije u skladu s pravilom 92*bis*(B) Pravilnika.

6. Pored transkripata ranijih iskaza i pismenih izjava svjedoka, tužilaštvo traži da se u spis uvrste propratni dokumenti uz izjave i/ili transkripti iskaza 27 od 29 svjedoka.⁸

7. Pošto je optuženi zatražio da mu se produži rok u kom će odgovoriti na Zahtjev, Vijeće mu je u dva navrata odobrilo produženje roka i naložilo mu da odgovori 31. avgusta 2009. godine ili prije toga.⁹ Međutim, optuženi je 8. jula 2009. godine dostavio Zbirni odgovor na sve zahtjeve na osnovu pravila 92*bis*, u kom se usprotivio podnescima

⁸ V. Zahtjev, par. 30.

⁹ Zahtjev za produženje roka za odgovor na zahtjeve na osnovu pravila 92*bis*, 8. jun 2009. godine, par. 5; Nalog koji se nadovezuje na sastanak na osnovu pravila 65*ter* i Odluku po zahtjevima za produženje roka, 18. jun 2009. godine, par. 4, 18(b); Odluka po Zahtjevu optuženog za odobrenje da uloži žalbu na Odluku po zahtjevima za produženje roka, 8. jul 2009. godine, par. 18.

na osnovu pravila 92bis za svakog svjedoka i zatražio da unakrsno ispita svakog od njih.¹⁰ Na statusnoj konferenciji održanoj 23. jula 2009. godine pretpretresni sudija skrenuo je optuženom pažnju na to da će odluke o zahtjevima na osnovu pravila 92bis donijeti Pretresno vijeće, ali da optuženi na svaki zahtjev može da odgovori i prije nego što dotične odluke budu donijete.¹¹ Tokom pretpretresne konferencije održane 6. oktobra 2009. godine pretpretresni sudija obavijestio je optuženog da, ukoliko Vijeće na osnovu pravila 92bis prihvati svjedočenje svjedoka koje optuženi želi dopuniti sopstvenom izjavom na osnovu pravila 92bis, optuženi s tim u vezi može podnijeti zahtjev.¹²

8. Dana 16. decembra 2009. godine optuženi je podnio Djelimični odgovor na Drugi zahtjev tužilaštva da se prihvate izjave i transkripti: opštine u ARK [svjedok KDZ097] (dalje u tekstu: Djelimični odgovor). Optuženi u Djelimičnom odgovoru tvrdi da je jedan od njegovih "pro bono pravnih pomoćnika" 8. decembra 2009. godine razgovarao s KDZ097, koji je dostavio dodatne informacije sadržane u Dodatku A Djelimičnom odgovoru. Optuženi tvrdi da su te informacije relevantne za predmet i da bi ih trebalo uvrstiti u svjedočenje KDZ097, ukoliko Vijeće prihvati njegovo svjedočenje u pismenoj formi.¹³ Ukoliko Vijeće ne prihvati dodatne informacije, optuženi traži da Vijeće pozove KDZ097 na unakrsno ispitivanje.¹⁴ Optuženi dodaje da Sekretarijat treba uputiti da od svjedoka nabavi neophodnu deklaraciju.¹⁵ Vijeće napominje da tužilaštvo nije zatražilo odobrenje da replicira na Djelimični odgovor optuženog.

II. Diskusija

9. Dana 15. oktobra 2009. godine Pretresno vijeće donijelo je Odluku po Trećem zahtjevu tužilaštva za prihvatanje izjava i transkripata iskaza umjesto svjedočenja *viva voce* na osnovu pravila 92bis (svjedoci za grad Sarajevo) (dalje u tekstu: Odluka po Trećem zahtjevu), u kojoj je izložilo mjerodavno pravo koje se odnosi na zahtjeve podnijete na osnovu pravila 92bis. Vijeće ovdje neće ponovo izlagati mjerodavno pravo,

---

¹⁰ Zbirni odgovor na zahtjeve na osnovu pravila 92bis, par. 3.

¹¹ Statusna konferencija, T. 370 (23. jul 2009. godine).

¹² Pretpretresna konferencija, T. 489–490 (6. oktobar 2009. godine).

¹³ Djelimični odgovor, par. 2–3.

¹⁴ Djelimični odgovor, par. 4.

nego, kad je to potrebno, upućuje na relevantne paragrafe iz Odluke po Trećem zahtjevu.¹⁶

10. Svjedočenje svakog od 29 svjedoka navedenih u Zahtjevu sažeto je i analizirano u nastavku. Što se tiče KDZ024, KDZ092, KDZ093, KDZ094, KDZ097 i KDZ392, koji su u ranijim predmetima svjedočili na zatvorenim sjednicama, sažeci njihovih predloženih svjedočenja izloženi su u Povjerljivom dodatku A ovoj Odluci. Zbog velikog broja svjedoka, Vijeće ne navodi pojedinačne sažetke za svakog svjedoka iz ove Odluke. Umjesto toga, Vijeće je svjedoke podijelilo u tri kategorije i devet potkategorija, na osnovu analize njihovog predloženog svjedočenja.

A. Sažeci svjedočenja predloženih svjedoka

i. Preuzimanje vlasti u opštinama

a) Opština Prijedor

11. Četrnaestoro svjedoka, i to KDZ014, KDZ038, KDZ048, KDZ050, KDZ054, KDZ074, KDZ080, Jusuf Arifagić, Kerim Mešanović, Senija Elkasović, Nermin Karagić, Emsud Garibović, Nusret Sivac i Elvedin Nasić, svjedočili su o događajima koji su doveli do preuzimanja vlasti u selima u opštini Prijedor i o samom preuzimanju vlasti. Konkretno, KDZ048, KDZ054, Jusif Arifagić i Senija Elkasović svjedočili su o selu Kozarac; KDZ080, Kerim Mešanović i Nusret Sivac svjedočili su o Prijedoru; KDZ038, KDZ050, KDZ074, Nermin Karagić i Elvedin Nasić svjedočili su o selu Hambarine, a KDZ014, KDZ038, KDZ054, Nermin Karagić i Emsud Garibović svjedočili su o selima Čarakovo, Bišćani, Kamičani, Rizvanovići, odnosno Garibi.

12. Konkretno, KDZ014, KDZ048 i KDZ054 svjedočili su o tome kako su srpske snage u Čarakovu, Kozarcu, odnosno Kamičanima zlostavljale seljane i/ili ih ubijale i uništavale kuće i/ili džamije. Svjedok KDZ048 govorio je o protjerivanju stanovništva iz Kozarca. Senija Elkasović opisala je kako su naoružani vojnici iz njene kuće u Kozarcu

---

¹⁵ Djelimični odgovor, par. 3.

¹⁶ Odluka po Trećem zahtjevu, par. 4–11.

odveli njenog supruga, brata i devera/zeta, koji se više nikad nisu vratili, i kako je poslije tog incidenta vidjela mrtva tijela u selu. Svjedok KDZ038 svjedočio je o tome kako su srpske snage ubijale seljane u Bišćanima, razdvajale muškarce od žena i pljačkale kuće u selu. Svjedok KDZ074 svjedočio je o tome da su njegova braća ubijena u Bišćanima.

13. Što se tiče onog što se dogodilo u Prijedoru, Kerim Mešanović opisao je uništavanje vjerskih objekata avgusta 1992. godine, a Nusret Sivac govorio je o uništavanju kuća i džamija, emitovanju neprijateljske propagande uperene protiv nesrba i o aktivnostima paravojnih grupa.

14. Svjedoci KDZ014, KDZ048, KDZ074, KDZ080 i Kerim Mešanović opisali su razne diskriminatorne mjere nametnute nesrbima, uključujući otpuštanje nesrba s radnih mjesta, ograničavanje njihovog kretanja i oduzimanje imovine. Kerim Mešanović takođe je dao informacije o širem kontekstu vojnih struktura i aktivnosti u Prijedoru, uključujući informacije o proceduri za mobilizovanje.

b) Opština Ključ

15. Svjedoci KDZ056 i KDZ075 svjedočili su o događajima koji su doveli do preuzimanja vlasti u selima Prhovo i Biljani, opština Ključ, odnosno o preuzimanju vlasti. Svjedok KDZ056 govorio je o tome kako je uništeno selo Prhovo, kako su muškarci u selu razdvojeni od žena i djece i kako su potom tri muškarca ubijena dok su išla ka Peći i kako je oko 18 muškaraca ubijeno na poljani nedaleko od Peći. Osim svjedočenja o samom preuzimanju vlasti, KDZ075 svjedočio je o tome da su muškarci bosanski Muslimani korišteni kao živi štit tokom napada na selo Biljani.

c) Opština Sanski Most

16. Rajif Begić i Sakib Muhić svjedočili su o događajima koji su doveli do preuzimanja vlasti u selima u opštini Sanski Most. Rajif Begić opisao je napad na Hrustovo i Vrhpolje, potonje proterivanje tamošnjeg stanovništva, ubijanje muškaraca bosanskih Muslimana na mostu za Vrhpolje i na putu ka njemu, te uništavanje džamija u

Hrustovu i Tomini. Sakib Muhić opisao je događaje u vezi s napadom na grad Sanski Most i preuzimanjem vlasti.

d) Opštine Bosanski Novi i Banjaluka

17. Hasan Alić svjedočio je o događajima u vezi s preuzimanjem vlasti u Blagaju, u opštini Bosanski Novi, između ostalog i o ubijanju stanovnika tog grada i uništavanju stoke, kao i o razaranju grada. Amir Džonlić svjedočio je o političkoj situaciji u Banjaluci od 1990. do početka 1993. godine, raznim mjerama koje su srpske vlasti nametnule nesrpskom stanovništvu, poput otpuštanja nesrba s radnih mjesta, oduzimanja imovine i oružja od nesrba (što je kulminiralo protjerivanjem nesrba iz Banjaluke), te o uništavanju džamija u Banjaluci.

ii. Zatočenički objekti

a) Logor Manjača

18. Šest svjedoka svjedočilo je o logoru Manjača, i to: KDZ048, KDZ074, Rajif Begić, Sakib Muhić, Amir Džonlić i Charles McLeod. Konkretno, Amir Džonlić, Rajif Begić i Sakib Muhić svjedočili su o svakodnevnom batinanju, nehigijenskim uslovima u kojima su zatočenici živjeli i o nedovoljnoj količini hrane; Rajif Begić i Sakib Muhić bili su u tom logoru zatočeni i premlaćivani. Sakib Muhić svjedočio je i o tome kako je, pošto je s još šestoricom Muslimana stigao u logor, šestoro ljudi nasmrtno pretučeno, te da su tokom vremena koje je on proveo u zatočeništvu ubijena dva muškarca iz Ključa. Svjedok KDZ074 svjedočio je o tome da je vidio kako je nekoliko zatočenika odvedeno i da se oni više nikad nisu vratili. Charles McLeod, koji je posjetio taj logor, takođe je svjedočio o "bijednim" uslovima koje je tamo vidio.

b) Logor Omarska

19. Šest svjedoka, i to KDZ048, KDZ074, KDZ080, Jusuf Arifagić, Kerim Mešanović i Nusret Sivac, svjedočilo je o zatočeništvu u logoru Omarska. Svjedoci KDZ048, KDZ074, KDZ080, Kerim Mešanović i Nusret Sivac podvrgavani su batinama

i lično su vidjeli da se drugi zatočeniци zlostavljaju i ubijaju, i/ili su vidjeli njihova mrtva tijela. Nusret Sivac je, osim toga, svjedočio o tome da su među ranjenima i ubijenima bili i intelektualci iz redova bosanskih Muslimana i njihove političke vođe. Svjedok KDZ074 i Kerim Mešanović opisali su nehigijenske uslove u logoru, a KDZ074 i Nusret Sivac svjedočili su o nedovoljnim količinama hrane i vode za zatočeničke. Svjedokinja KDZ080 bila je podvrgnuta i teškom seksualnom zlostavljanju.

c) Logor Keraterm

20. Četiri svjedoka, i to KDZ050, KDZ074, Jusuf Arifagić i Safet Tači, svjedočili su o zatočeništvu u logoru Keraterm. Svjedoci KDZ074, Jusuf Arifagić i Safet Tači bili su podvrgnuti batinama, a Jusuf Arifagić povrijeđen je tokom batinanja. Svjedok KDZ050, Jusuf Arifagić i Safet Tači svjedočili su o ubijanju zatočenika u logoru Keraterm, između ostalog i o masakriranju zatočenika u sobi 3 logora. Svjedok KDZ050 svjedočio je i o tome da je u sobi 3 držan u nehigijenskim uslovima.

d) Logor Trnopolje

21. Svjedoci KDZ014, KDZ038, KDZ048, KDZ050, KDZ054, KDZ080, Jusuf Arifagić, Kerim Mešanović, Senija Elkasović, Emsud Garibović, Safet Tači i Nusret Sivac svjedočili su o zatočeništvu u logoru Trnopolje. Svjedoci KDZ048, KDZ054 i Emsud Garibović opisali su uslove u kojima su držani u zatočeništvu. Svjedoci KDZ050 i KDZ054 lično su vidjeli kako se zatočeniци odvođe, a potom su začuli rafale, poslije kojih se zatočeniци nisu vratili. Svjedok KDZ054 lično je vidio i kako su zatočeniци podvrgavani batinama. Osim toga, KDZ038 i Emsud Garibović svjedočili su o tome kako je određen broj zatočenika iz logora pogubljen na Korićanskim stijenama, na planini Vlašić. Svjedok KDZ014 i Senija Elkasović svjedočili su o tome da su po zatočavanju prebačeni u Travnik, te da im je tokom tog putovanja oduzeta imovina. Charles McLeod opisao je svoju posjetu tom logoru.

e) Drugi zatočenički objekti

22. Nermin Karagić i Elvedin Nasić svjedočili su o zatočeništvu u Domu "Miška Glava" (gdje su zatočeniци, među kojima i svjedok, podvrgavani teškim batinama i gdje nije bilo dovoljno hrane) i na fudbalskom stadionu u Ljubiji (gdje su zatočeniци, među kojima i svjedok, podvrgavani teškim batinama, a neki su i ubijeni), te o potonjem pogublivanju zatočenika u rudniku Kipe. Pošto su preživjeli pogubljenje, Nermin Karagić i Elvedin Nasić priključeni su konvoju koji je išao za Travnik; tom prilikom Elvedin Nasić vidio je kako stražari bosanski Srbi oduzimaju putnicima imovinu.

23. Svjedok KDZ056 svjedočio je o zatočeništvu u Domu u Peći, u osnovnoj školi "Nikola Mačkić", i u školi u Sitnici. Svjedok KDZ075 svjedočio je o zatočeništvu, oduzimanu imovine i o ubijanju muškaraca bosanskih Muslimana u osnovnoj školi u Biljanima. Hasan Alić svjedočio je o prebacivanju muškaraca iz Blagaja na fudbalski stadion u Mlakvama i o vremenu koje su tamo proveli u zatočeništvu; svjedok je tamo držan u zatočeništvu 45 dana bez dovoljnih količina hrane. Rajif Begić i Sakib Muhić svjedočili su o zatočeništvu u hali "Krings", odnosno u fiskulturnoj sali škole "Hasan Kikić".

iii. Drugi svjedoci

24. Osim svjedočenja o onom što je vidio u logorima Manjača i Trnopolje, Charles McLeod svjedočio je o ciljevima Posmatračke misije Evropske zajednice (dalje u tekstu: PMEZ), čiji je pripadnik bio krajem 1992. godine, i o brojnim sastancima koje je imao s predstavnicima srpskih civilnih i vojnih vlasti u cilju ostvarivanja tih ciljeva.

25. Nicolas Sébire, koji je radio kao istražitelj tužilaštva, svjedočio je o ekshumaciji tijela u opštinama Ključ, Prijedor, Sanski Most, Bosanska Krupa, Kevljani, Kotor Varoš i Teslić.

B. Analiza na osnovu pravila 92bis(A) i (B)

26. Prije svega, Vijeće napominje da tužilaštvo u Zahtjevu traži da se prihvate ukupno 163 stranice iskaza KDZ024 u jednom ranijem predmetu,¹⁷ pored iskaza tog svjedoka iz drugog predmeta, ali da Vijeću nije dostavilo 12 stranica tog iskaza. Međutim, čini se da tih 12 stranica zapravo ne sadrže iskaz KDZ024,¹⁸ pa Vijeće stoga ne mora da razmatra njihovo prihvatanje. Stoga će Vijeće odbiti zahtjev tužilaštva za prihvatanje svjedočenja KDZ024 u onom dijelu u kojem se ono odnosi na tih 12 stranica, već će analizirati samo one stranice transkripta koje su ponuđene na usvajanje.

27. Što se tiče predloženog svjedočenja Nermina Karagića, Vijeće napominje da je tužilaštvo tražilo da se prihvate stranice transkripta T. 5202–5278 iskaza ovog svjedoka od 26. juna 2002. godine u predmetu *Stakić*. Tužilaštvo je ponudilo i transkripte stranica T. 5302–5310 njegovog svjedočenja od 27. juna 2002. godine, koje se ne odnose na iskaz ovog svjedoka, već je u njima zabilježen tok postupka pošto je svjedok otišao iz sudnice. Vijeće će odbiti zahtjev tužilaštva da se prihvati svjedočenje Nermina Karagića u onom dijelu koji se odnosi na stranice transkripta T. 5302–5310, no u nastavku će razmotriti prihvatljivost predloženog svjedočenja Nermina Karagića, zabilježenog u transkriptu od 26. juna 2002. godine.¹⁹

28. Pretresno vijeće se uvjerilo da su predložena svjedočenja svih 29 svjedoka, izuzev KDZ056 i Hasana Alića, relevantna za niz optužbi protiv optuženog, i to za genocid (tačka 1), progone (tačka 3), istrebljivanje (tačka 4), ubistvo (tačke 5 i 6), deportaciju (tačka 7) i nehumana djela (prisilno premještanje) (tačka 8), budući da se konkretno odnose na preuzimanje vlasti u nekoliko opština, ubijanje bosanskih Muslimana, nanošenje teških tjelesnih ili duševnih povreda bosanskim Muslimanima, uvođenje i provođenje restriktivnih i diskriminatornih mjera protiv bosanskog muslimanskog

---

¹⁷ Stranice transkripta T. 9095–9257 iz ranijeg iskaza KDZ024.

¹⁸ Na stranicama transkripta T. 9173–9184 (29. avgust 2009. godine) zabilježen je tok postupka pošto je KDZ024 otišao iz sudnice, do trenutka kad je idućeg dana ponovo ušao u sudnicu.

¹⁹ Pretresno vijeće napominje da tužilaštvo nije zatražilo da se prihvate stranice transkripta T. 5287–5296 iz iskaza Nermina Karagića od 27. juna 2002. godine, koje je još uvijek dio njegovog direktnog ispitivanja i sadrži detaljnije informacije o napadu na Hambarine i o "etničkom čišćenju" koje se odigralo u okviru preuzimanja vlasti u Rizvanovićima.

stanovništva u tim opštinama, protivpravno zatočavanje bosanskih Muslimana u zatočeničkim objektima (poput logora Manjača, Omarska, Keraterm i Trnopolje, škole u Velagićima, Doma "Miška Glava", fudbalskog stadiona u Ljubiji, kasarne u Prijedoru, fiskulturne sale škole "Hasan Kikić" i hale "Kringa"), stvaranje i održavanje nehumanih uslova u zatočeničkim objektima i ubijanja koja se dovode u vezu sa zatočeničkim objektima.

29. Nadalje, Vijeće smatra da je predloženo svjedočenje KDZ056 relevantno za optužbe za genocid (tačka 1), progone (tačka 3), istrebljivanje (tačka 4) i ubistvo (tačke 5 i 6), budući da se odnosi na ubijanje bosanskih Muslimana tokom i posle preuzimanja vlasti u selu Prhovo i na protivpravno zatočavanje u zatočeničkim objektima, između ostalog i u osnovnoj školi "Nikola Mačkić". Vijeće smatra i da je predloženo svjedočenje Hasana Alića relevantno za optužbe za progone (tačka 3), istrebljivanje (tačka 4), ubistvo (tačke 5 i 6), deportaciju (tačka 7) i nehumana djela (prisilno premještanje) (tačka 8); budući da se odnosi na ubijanje Bosanskih Muslimana koje se dovodi u vezu s preuzimanjem vlasti u Blagaju i na protivpravno zatočavanje bosanskih Muslimana na fudbalskom stadionu u Mlakvama.

30. Vijeće napominje da su transkripti ranijih iskaza čije uvrštavanje u spis tužilaštvo traži transkripti iz predmeta *Brđanin i Talić, Brđanin, Slobodan Milošević, Krajišnik, Stakić, Kvočka i drugi, Tadić i Sikirica i drugi*, te da su izjave koje su svjedoci dali tužilaštvu ispunile uslove iz pravila 92bis(B). Utoliko se Vijeće uvjerilo u to da transkripti i izjave tih 29 svjedoka imaju dokaznu vrijednost. Vijeće se uvjerilo i u to da je dopunska izjava KDZ097 relevantna i da ima dokaznu vrijednost.

31. Što se tiče prihvatljivosti drugih dokaza čije prihvatanje tužilaštvo traži, Vijeće se uvjerilo u to da se nijedno svjedočenje, osim svjedočenja KDZ074 i Charlesa McLeoda, ne odnosi na djela i ponašanje optuženog niti na djela i ponašanje kojima se ustanovljuje da je optuženi učestvovao u udruženom zločinačkom poduhvatu (dalje u tekstu: UZP), za

koji ga tereti Optužnica, ili da je s osobom koja je lično počinila krivična djela navedena u Optužnici dijelio potrebnu namjeru.²⁰

32. Međutim, Vijeće napominje da se manji dijelovi svjedočenja KDZ074 i Charlesa McLeoda odnose na djela i ponašanje optuženog: (i) KDZ074 svjedočio je o tome da su optuženi i Ratko Mladić, koji se u Optužnici pominje kao učesnik u UZP-u koji se optuženom stavlja na teret, predstavljali najvišu civilnu i vojnu vlast kojoj su odgovarali komandanti logora Omarska i Keraterm; a (ii) Charles McLeod je posvjedočio da mu je na sastanku u logoru Manjača srpski ministar zdravlja rekao da je spreman da potpiše nalog da se zatvore svi logori, i da je nekoliko mjeseci kasnije takav nalog potpisao optuženi. S obzirom na prirodu tih dokaza i s obzirom na to da se oni odnose na djela i ponašanje optuženog, Vijeće smatra da se oni ne mogu prihvatiti na osnovu pravila 92bis(A). Međutim, Vijeće smatra da bi se ti dijelovi iskaza mogli redigovati, konkretno, (i) red 3 do 18 na str. T. 2393 iskaza KDZ074 od 1. maja 2002. godine u predmetu *Stakić*; i (ii) red 4 do 11 na str. 7403 iskaza Charlesa McLeoda od 24. juna 2002. godine u predmetu *Brđanin*, a da ostatak svjedočenja time ne postane ni nerazumljiv ni nepouzdan. Stoga će Vijeće nastaviti da analizira ostatak svjedočenja KDZ074 i Charlesa McLeoda, na osnovu uslova navedenih u pravilu 92bis.

33. Osim toga, Vijeće je razmotrilo faktore koji govore u prilog prihvatanju pismenih svjedočenja na osnovu pravila 92bis. Što se tiče faktora koji se najviše odražavaju na pitanja pokrenuta Zahtjevom, Vijeće se, prvo, uvjerilo u to da su svjedočenja 29 svjedoka na koja se Zahtjev odnosi svjedočenja koja se tiču baze zločina. Svi svjedoci, izuzev Charlesa McLeoda i Nicolasa Sébirea, prisjećaju se onog što su doživjeli ili što su lično vidjeli, događaja koji su se odigrali tokom preuzimanja vlasti u opštinama u kojima su

---

²⁰ Vijeće napominje da se u izjavi svjedoka Rajifa Begića pominje da je svjedok vidio optuženog kako govori na televiziji. No, Vijeće se uvjerilo u to da je u pitanju beznačajna i uopštena opaska koja se ne odražava na djela i ponašanje koji se optuženom stavljaju na teret u Optužnici, odnosno za koju se ne može reći da onemogućava prihvatanje tog svjedočenja na osnovu pravila 92bis. Vijeće napominje i da je Emsud Garibović, odgovarajući na pitanje da li poznaje ljude koji su odgovorni za masakr na planini Vlašić, potvrdio da je iz izjave svjedoka Mevludina Sejmenovića, izjave čiji je sadržaj prenesen na televiziji tokom emitovanja suđenja u predmetu *Tadić*, saznao da je optuženi rekao da ne želi da čuje išta više o onom što se dogodilo na planini Vlašić. No, Vijeće se uvjerilo u to da se ta opaska ne odražava na djela i ponašanje koji se optuženom stavljaju na teret u Optužnici, odnosno da se za nju ne može reći da onemogućava prihvatanje tog svjedočenja na osnovu pravila 92bis.

živjeli. Charles McLeod opisao je ono što je vidio tokom posjete logorima Manjača i Trnopolje, a Nicolas Sébire opisao je iskustvo tokom istraživanja lokacija za ekshumacije koje se dovode u vezu s tim opštinama. Osim toga, svi svjedoci, izuzev Amira Džonlića, Charlesa McLeoda i Nicolasa Sébirea, opisali su posljedice nad njima počinjenih zločina.

34. Drugo, Vijeće je provjerilo da li su svjedočenja ovih svjedoka kumulativna. Iako u ovoj fazi nije u poziciji da do kraja ocijeni sve aspekte kumulativnosti između svjedokā, Vijeće je preispitalo svjedočenje svakog svjedoka i spisak svjedoka tužilaštva na osnovu pravila 65ter, kao i spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter. Vijeće napominje da tužilaštvo u Zahtjevu nije pokušalo da za svakog svjedoka pokaže na koji je način njegovo svjedočenje kumulativno u odnosu na svjedočenja drugih svjedoka ili dokazne predmete, te da je jedino uopšteno navelo druge svjedoke i spisak dokaznih predmeta na osnovu pravila 65ter. Stoga Vijeće u nastavku neće detaljno raspravljati o tome na koji je način svjedočenje nekog svjedoka kumulativno u odnosu na svjedočenja drugih svjedoka ili dokazne predmete, već će se uglavnom usredsrediti na incidente navedene u Prilozima Optužnici. Slijede primjeri za kumulativnu prirodu tih svjedočenja:

- (i) Svjedočenja KDZ074, Rajifa Begića i Sakiba Muhića o zatočeništvu u logoru Manjača kumulativna su, a kumulativna su i u odnosu na svjedočenja Amira Džonlića i Charlesa McLeoda. Njihova svjedočenja kumulativna su i u odnosu na svjedočenja svjedoka koji se ne navode u Zahtjevu, a to su KDZ026, KDZ163, KDZ214, KDZ225, KDZ258, KDZ263, KDZ327, KDZ353, KDZ398, KDZ474 i KDZ492. Nadalje, njihova svjedočenja kumulativna su u odnosu na čitav niz dokumenata navedenih u spisku dokaznih predmeta tužilaštva na osnovu pravila 65ter. Na primjer, dokumenti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 00257, 00836, 00889, 05567, 05580, 05777 i 05779 (dnevni izvještaji operativnog tima logora Manjača Komandi Prvog krajiškog korpusa, Obavještajno-bezbjednosnom odeljenju), 05622 (Komanda Prvog krajiškog korpusa, transkript odluke Predsedništva Republike Srpske), 05775 (Dnevni izvještaj Komandi Prvog krajiškog korpusa), 05614

(memorandum Charlesa McLeoda političkom savjetniku o Izvjestiteljskoj misiji KEBS-a za Banjaluku), 05574 (članak agencije Reuters) i 05670 (Saopštenje za štampu MKCK).

- (ii) Svjedočenja KDZ048, KDZ074, KDZ080, Jusufa Arifagića, Kerima Mešanovića i Nusreta Sivca o zatočeništvu u logoru Omarska kumulativna su. Svjedočenja tih svjedoka kumulativna su i u odnosu na svjedočenja svjedoka koji se ne pominju u Zahtjevu, a to su KDZ026, KDZ123, KDZ198, KDZ406, KDZ459 i KDZ523. Osim toga, kumulativna su i svjedočenja Kerima Mešanovića i KDZ080 o ubistvima u logoru Omarska.
- (iii) Svjedočenja KDZ050, KDZ074, Jusufa Arifagića, Safeta Tačija i Nusreta Sivca o zatočeništvu u logoru Keraterm kumulativna su, a kumulativna su i u odnosu na svjedočenje KDZ523, koji se ne pominje u Zahtjevu. Svjedočenja KDZ050, Jusufa Arifagića i Safeta Tačija, koji opisuju masakr u sobi 3 u logoru Keraterm, takođe su kumulativna.
- (iv) Svjedočenja KDZ014, KDZ038, KDZ048, KDZ050, KDZ054, KDZ080, Jusufa Arifagića, Kerima Mešanovića, Senije Elkasović, Emsuda Garibovića, Safeta Tačija i Nusreta Sivca o zatočeništvu u logoru Trnopolje kumulativna su, a kumulativna su i u odnosu na svjedočenje Charlesa McLeoda. Njihova svjedočenja kumulativna su i u odnosu na svjedoke koji se ne pominju u Zahtjevu, a to su KDZ123, KDZ406, KDZ452 i KDZ523.
- (v) Što se tiče drugih zatočeničkih objekata, svjedočenje Hasana Alića o zatočeništvu na fudbalskom stadionu u Mlakovama kumulativno je u odnosu na svjedočenje KDZ011, koji se ne pominje u Zahtjevu. Svjedočenje KDZ056 o zatočeništvu u osnovnoj školi "Nikola Mačkić" kumulativno je u odnosu na svjedočenje KDZ225, koji se ne pominje u Zahtjevu. Svjedočenje Sakiba Muhića o zatočeništvu u fiskulturnoj sali škole "Hasan Kikić" kumulativno je u odnosu na svjedočenje KDZ214,

- KDZ263 i KDZ490, koji se ne pominju u Zahtjevu. Svjedočenje Rajifa Begića o zatočeništvu u hali "Kring" kumulativno je u odnosu na svjedočenje KDZ052, KDZ353 i KDZ490, koji se ne pominju u Zahtjevu.
- (vi) Svjedočenja KDZ048, Jusufa Arifagića i Senije Elkasović o preuzimanju vlasti u Kozarcu kumulativna su, a kumulativna su i u odnosu na svjedočenja KDZ452 i KDZ523, koji se ne pominju u Zahtjevu. Svjedočenje KDZ048, KDZ452, KDZ523 i Jusufa Arifagića o ubistvima u Kozarcu takođe su kumulativna.
- (vii) Što se tiče preuzimanja vlasti u Hambarinama, kumulativna su svjedočenja KDZ014, KDZ038, KDZ050, KDZ074 i Elvedina Nasića. Njihova svjedočenja kumulativna su i u odnosu na svjedočenja svjedoka koji se ne pominju u Zahtjevu, a to su KDZ026, KDZ123, KDZ338, KDZ401 i KDZ452.
- (viii) Svjedočenje KDZ075 o preuzimanju vlasti u Biljanima kumulativno je u odnosu na dokumente koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 00838 (Naređenje komande vojne pošte 2207 Ključ) i 00840 (Službena zabilješka Stanice javne bezbjednosti Ključ).
- (ix) Svjedočenja KDZ038 i KDZ074 o ubijanju muškaraca u Bišćanima kumulativna su. Njihova svjedočenja kumulativna su i u odnosu na svjedočenje KDZ523, koji se ne pominje u Zahtjevu.
- (x) Svjedočenja Nermina Karagića i Elvedina Nasića o zatočeništvu u Domu "Miška Glava" i na fudbalskom stadionu u Ljubiji, te o ubistvima na fudbalskom stadionu u Ljubiji i u rudniku Kipe kumulativna su. Njihova svjedočenja kumulativna su i u odnosu na svjedočenje KDZ092 o ubijanjima na fudbalskom stadionu u Ljubiji.
- (xi) Svjedočenja KDZ038 i Emsuda Garibovića o pogubljenjima na Korićanskim stijenama na planini Vlašić kumulativna su, a kumulativna su

i u odnosu na svjedočenja svjedoka koji se ne pominju u Zahtjevu, a to su KDZ223, KDZ523, KDZ526, KDZ528, KDZ529, KDZ530 i KDZ532.

- (xii) Svjedočenje Nicolasa Sébirea o incidentima ubijanja u opštinama Ključ, Prijedor i Sanski Most kumulativno je u odnosu na svjedočenje KDZ050, KDZ080, Jusufa Arifagića, Kerima Mešanovića, Safeta Tačija i Nusreta Sivca, a kumulativno je i u odnosu na svjedočenja KDZ123, KDZ398 i KDZ452, koji se ne pominju u Zahtjevu.
- (xiii) Što se tiče uništavanja džamija u Autonomnoj Regiji Krajina (dalje u tekstu: ARK), svjedočenja KDZ014, KDZ048, KDZ054, Kerima Mešanovića, Amira Džonlića, Rajifa Begića i Nusreta Sivca kumulativna su, a kumulativna su i u odnosu na svjedočenja KDZ047, KDZ338, KDZ490 i KDZ545, koji se ne pominju u Zahtjevu.

35. Što se tiče kumulativnosti predloženih svjedočenja, Vijeće uz to napominje da je ocijenilo svjedočenja KDZ024, KDZ092, KDZ093, KDZ094, KDZ097 i KDZ392, koji su ranije svjedočili na zatvorenim sjednicama, te da se uvjerilo da su njihova svjedočenja kumulativna u odnosu na svjedočenja drugih svjedoka tužilaštva, bilo da se oni pominju u Zahtjevu ili ne.

36. Što se tiče faktora koji govore protiv toga da se predložena svjedočenja prihvate na osnovu pravila 92*bis*, Vijeće napominje da je, preispitavši svjedočenja sljedećih svjedoka i spisak svjedoka tužilaštva na osnovu pravila 65*ter*, zaključilo da sljedeći dijelovi svjedočenja KDZ054, KDZ056, KDZ075 i Senije Elkasović, kao i određeni dijelovi svjedočenja KDZ094, navedeni u Povjerljivom dodatku A ovoj odluci, nisu kumulativni u odnosu na druga svjedočenja: (i) svjedočenje KDZ054 o ubijanju izvjesnog broja ljudi u Kamičanima; (ii) svjedočenje KDZ056 o preuzimanju vlasti u selu Prhovo i ubijanju muškaraca u Prhovu i na putu ka Peći; (iii) svjedočenje KDZ075 o ubijanju muškaraca u Biljanima; (iv) svjedočenje Senije Elkasović o ubijanju muškaraca u Jaskićima. Međutim, Vijeće smatra da to što ova svjedočenja nisu kumulativna nije razlog da se svjedočenja tih svjedoka ne prihvate.

37. Osim toga, Vijeće napominje da su: (i) KDZ038, KDZ056, KDZ075, Senija Elkasović, Amir Džonlić i Rajif Begić svjedočili o aktivnostima niza ljudi koji su bili na raznim položajima u političkim i vojnim organima bosanskih Srba; (ii) KDZ080, Kerim Mešanović i Nusret Sivac opisali kako je delegacija koju je predvodio Radoslav Brđanin obišla logor Omarska; (iii) KDZ050, KDZ080, KDZ092, KDZ093, KDZ392, Emsud Garibović, Kerim Mešanović, Elvedin Nasić i Sakib Muhić svjedočili o stražarima, komandirima smjene ili komandantima logora Manjača, Omarska, Keraterm i Trnopolje. Podrobniji opis svjedočenja o ovim pitanjima nalazi se u paragrafima 44–46, u nastavku teksta, i u Povjerljivom dodatku A ovoj odluci. Pošto je razmotrilo svjedočenja ovih svjedoka, Vijeće se uvjerilo u to da njihova svjedočenja ne ukazuju ni na to da je optuženi učestvovao u navedenom širem UZP-u, ni na to da je i sa jednom pomenutom osobom dijelio namjeru da poćini krivićna djela koja su svjedoci opisali. Stoga Vijeće smatra da svjedoćenja nisu neprihvatljiva samo zato što se u njima pominju djela tih osoba. Ne postoje drugi faktori koji bi govorili protiv toga da se predložena pismena svjedoćenja prihvate na osnovu pravila 92bis.

38. Stoga Vijeće smatra da postoje faktori koji govore u prilog tome da se prihvate pismene izjave i/ili transkripti ranijih iskaza svih svjedoka pomenutih u Zahtjevu, izuzev sljedećih: (i) red 3 do 18 na str. T. 2393 iskaza KDZ074 od 1. maja 2002. godine u predmetu *Stakić*; i (ii) red 4 do 11 na str. 7403 iskaza Charlesa McLeoda od 24. juna 2002. godine u predmetu *Brđanin*.

39. Formalni uslovi izloženi u pravilu 92bis(B) mjerodavni su samo za KDZ054, KDZ074, KDZ097, Hasana Alića, Emsuda Garibovića, Rajifa Begića, Elvedina Nasića i Sakiba Muhića, a tužilaštvo traži da se prihvate njihove pismene izjave. Sve njihove pismene izjave ispunjavaju te uslove. Međutim, Vijeće napominje da kod dopunske izjave KDZ097, za koju optuženi traži da se prihvati zajedno s pismenim svjedoćenjem KDZ097, koje je na usvajanje predložilo tužilaštvo, ne postoji deklaracija potrebna na osnovu pravila 92bis(B).

40. Na osnovu izloženih razloga, Vijeće zaključuje da svjedoćenja KDZ014, KDZ024, KDZ038, KDZ048, KDZ050, KDZ054, KDZ056, KDZ074, KDZ075,

KDZ080, KDZ092, KDZ093, KDZ094, KDZ392, Hasasana Alića, Jusufa Arifagića, Kerima Mešanovića, Senije Elkasović, Nermina Karagića, Amira Džonlića, Emsuda Garibovića, Charlesa McLeoda, Rajifa Begića, Safeta Tačija, Nicolasa Sébirea, Nusreta Sivca, Elvedina Nasića i Sakiba Muhića, izuzev dijelova navedenih gore u paragrafu 38, mogu da se prihvate na osnovu pravila 92bis(A), uz uslov da se potom razmotre na osnovu pravila 92bis(C). Što se tiče svjedočenja KDZ097, Vijeće će prihvatiti pismeno svjedočenje koje je dostavilo tužilaštvo i privremeno prihvatiti dopunsku izjavu koju je dostavio optuženi, uz uslov da optuženi nabavi potrebnu deklaraciju, u skladu s pravilom 92bis(B).

D. Analiza na osnovu pravila 92bis(C)

41. Što se tiče pismenih svjedočenja koja se mogu prihvatiti na osnovu pravila 92bis, Vijeće još jednom podsjeća na to da ima diskreciono ovlaštenje da zatraži da svjedok pristupi radi unakrsnog ispitivanja; ukoliko vijeće tako odluči, primjenjuju se odredbe pravila 92ter. Kad je ocjenjivalo to pitanje, Vijeće je uzelo u obzir kriterijume vezane za pravilo 92bis(C) i ustanovljene kroz praksu Međunarodnog suda, što je detaljno opisano u Odluci po Trećem zahtjevu.²¹ Konkretno, Vijeće je u obzir uzelo sljedeće: (i) da li je svjedočenje kumulativno; (ii) da li se odnosi na bazu zločina; (iii) da li se odnosi na neko "aktuelno i značajno pitanje među stranama u postupku"; i (iv) da li se u njemu opisuju djela i ponašanja osobe za koja se optuženi tereti kao odgovoran i koliko su djela i ponašanje te osobe povezana s optuženim.

42. Vijeće se uvjerilo u to da su svjedočenja KDZ014, KDZ024, KDZ048, KDZ054, KDZ074, KDZ094, KDZ097, Jusufa Arifagića, Charlesa McLeoda, Safeta Tačija i Nicolasa Sébirea svjedočenja o bazi zločina, te da se nijedno od njih ne odnosi na odgovornost optuženog, onako kako je ona navedena u Optužnici, kao i da se ne tiče nijednog pitanja koje je aktuelno i značajno, a oko kog se tužilaštvo i optuženi spore. Stoga Vijeće neće tražiti da se ti svjedoci pojave na unakrsnom ispitivanju.

---

²¹ Odluka po Trećem zahtjevu, par. 10.

43. Vijeće sad prelazi na ostale svjedoke. Prvo, Vijeće napominje da Hasan Alić i Nermin Karagić uopšte nisu unakrsno ispitani, a da su KDZ075 i KDZ093 unakrsno ispitani samo u ograničenoj mjeri. Svjedok KDZ075 unakrsno je ispitivan samo u vezi s postavljanjem kontrolnih punktova, slijetanju vojnih helikoptera u jednom srpskom zaseoku i o militarizaciji bosanskih Muslimana u Brkićima, ali nije unakrsno ispitivan o nekim važnim aspektima svog iskaza, konkretno, o preuzimanju vlasti u Biljanima ili o zatočavanju i ubijanju muškaraca bosanskih Muslimana u Biljanima. Pitanja o kojima je KDZ093 unakrsno ispitivan izložena su u Povjerljivom dodatku A ovoj odluci. Drugo, Vijeće napominje da, kao što je to već rečeno, neki aspekti predloženih svjedočenja nekih svjedoka nisu kumulativni u odnosu na druga svjedočenja, a da ti aspekti u nekim slučajevima predstavljaju znatan dio njihovog svjedočenja. Međutim, Vijeće smatra da samo to što unakrsna ispitivanja nisu obavljena, ili su obavljena samo u ograničenoj mjeri, ili to što svjedočenja nisu kumulativna nije razlog da se od tih svjedoka traži da pristupe radi unakrsnog ispitivanja.

44. Treće, Vijeće se uvjerilo u to da se nijedno od svjedočenja navedenih u paragrafu 40 ne odnosi direktno na odgovornost optuženog, onako kako je ona navedena u Optužnici, i da se ne tiče pitanja koje je aktuelno i značajno, a oko kog se tužilaštvo i optuženi spore. Međutim, Vijeće napominje da je nekoliko svjedoka opisalo aktivnosti niza ljudi koji su bili na raznim položajima u političkim i vojnim organima bosanskih Srba, i to: (i) KDZ038 svjedočio je o tome da je Drago Mrđa naredio da se zatvorenici prevezu na Korićanske stijene i pogube; (ii) KDZ056 svjedočio je o tome da je Marko Adamović naredio da se selo Prhovo spali i da se svi u njemu pobiju; (iii) KDZ075 svjedočio je o tome da je Marko Samardžija (kapetan Jugoslovenske narodne armije u rezervi) naredio muškarcima bosanskim Muslimanima u Biljanima da odu u osnovnu školu, gdje je bio Mile Tomić (komandant policije u Sanici); (iv) Senija Elkasović svjedočila je o tome da je Duško Tadić (predsjednik mjesnog odbora Srpske demokratske stranke (dalje u tekstu: SDS) u Kozarcu) bio prisutan u Jaskićima 14. juna 1992. godine, kad su odvedeni muškarci; (v) Amir Džonlić svjedočio je o tome da je u govorima emitovanim u medijima Radoslav Brđanin (predsjednik Kriznog štaba ARK) Muslimane zvao balijama a Hrvate ustašama, te da je izjavio da će u Banjaluci ostati samo mali

procenat nesrba, a da je Radislav Vukić (predsjednik Glavnog odbora SDS za Banjaluku) izjavio da Bošnjakinje nikad više neće moći da se porađaju u lokalnim bolnicama; Džonlić je svjedočio i o sastanku s Momrom Talićem (komandantom Prvog krajiškog korpusa Vojske Republike Srpske (dalje u tekstu: VRS)) i nekoliko pripadnika Prvog krajiškog korpusa VRS, kad mu je rečeno o tome kako se u logoru Manjača postupa za zatvorenicima, kao i o svojoj posjeti logoru Manjača, koju mu je Momir Talić odobrio poslije brojnih zahtjeva; a (vi) Rajif Begić svjedočio je o Branku Basari, komandantu Šeste krajiške brigade, koja je učestvovala u preuzimanju vlasti u selu Kljevci, i jednom čovjeku koji je obišao logor Manjača, a za kog su drugi zatvorenici rekli da je u stvari Momir Talić.

45. Isto tako, Vijeće napominje da su KDZ080, Kerim Mešanović i Nusret Sivac opisali posjetu jedne delegacije logoru Omarska, tokom koje su zatočenici postrojeni i tjerani da pjevaju srpske pjesme, uzvikuju srpske parole i rukom pokazuju srpski znak. Delegaciju je predvodio Radoslav Brđanin, a u njoj je bilo nekoliko visokih političkih funkcionera i predstavnika vojske, koji su mogli vidjeti da se zatvorenici u logoru Omarska drže protivpravno (kao i da žive u nehumanim uslovima i da su podvrgavani batinama). S tim u vezi: (i) KDZ080 svjedočila je o ljudima koji su bili prisutni, a to su Momir Talić, Radislav Vukić, Stojan Župljanin (načelnik regionalnog Centra službi bezbjednosti u Banjaluci i član Kriznog štaba ARK), Vojo Kuprešanin (predsjednik Skupštine ARK i član Kriznog štaba ARK) i Simo Drljača (načelnik Stanice javne bezbjednosti Prijedor), o obilasku u koji su išli i o stanju zatvorenika koji su postrojeni da ih pozdrave (a koje je KDZ080 opisala kao "žive leševe"); (ii) Kerim Mešanović svjedočio je o tome da su prisutni bili Simo Drljača, Milomir Stakić (predsjednik Savjeta za narodnu odbranu) i Milan Kovačević (predsjednik Izvršnog odbora Skupštine opštine Prijedor), kao i da je, nekoliko dana poslije te posjete, jedan novinar napisao članak o logoru Omarska i razotkrio javnosti njegovo postojanje; (iii) Nusret Sivac svjedočio je o ljudima koji su činili delegaciju, a to su bili Simo Drljača, Radoslav Vukić, Predrag Radić (predsjednik Skupštine opštine Banjaluka i Kriznog štaba Banjaluke i član Kriznog štaba ARK), Milan Kovačević, Milomir Stakić, Srđo Srđić (član srpske Skupštine, kod kog je optuženi često boravio kad bi došao u Prijedor), Simo Mišković (predsjednik SDS),

Milan Andžić (koji je finansirao i organizovao logor Omarska) i Radmilo Zeljaja (komandant Srpske brigade), o putu kojim su obišli logor i o stanju zatočenika koji su izvedeni iz zatočeničkih objekata i postrojani da ih pozdrave (Nusret Sivac rekao je da su zatočenici izgledali "bijedno", a da su se na određenom broju mogli vidjeti tragovi mučenja i maltretiranja, da nisu imali obuću ili su bili goli do struka, kao i da su mnogi imali zavoje na raznim dijelovima tijela). On je posvjedočio i da su se članovi delegacije smijali kad su vidjeli da zatočenici uzvikuju srpske parole i da rukom prave srpski znak.

46. Pretresno Vijeće napominje i da su sljedeći svjedoci pružili dokaze o stražarima, komandirima smjene ili komandantima logora Manjača, Omarska, Keraterm i Trnopolje: (i) KDZ050 svjedočio je o batinanju i ubijanju u logoru Keraterm koje je počinio Nenad Banović (zvani Čupo); (ii) KDZ080 svjedočila je o Nedeljku Grabovcu (zvanom Kapetan) i Mlađi Radiću (zvanom Krkan), koji su je seksualno zlostavljali, i o Miroslavu Kvočki, Dragoljubu Prcaću, Milojici Kosu (zvanom Krle), Zoranu Žigiću i Željku Meakiću, koji su bili prisutni u logoru Omarska; (iii) Emsud Garibović svjedočio je o tome da je Slobodan Kuruzović bio prisutan u logoru Trnopolje; (iv) Kerim Mešanović svjedočio je o tome da su Mlađo Radić, Milojica Kos, Miroslav Kvočka, Dragoljub Prcać i Čkalja bili prisutni u logoru Omarska; (v) Elvedin Nasić posvjedočio je da je jedan policajac kog su zvali Stiven ubio njegovog rođaka na fudbalskom stadionu u Ljubiji; a (vi) Sakib Muhić svjedočio je o prisustvu Božidara Popovića u logoru Manjača. Relevantni aspekti iskaza KDZ092, KDZ093 i KDZ392 opisani su u Povjerljivom dodatku A ovoj odluci.

47. Vijeće smatra da su neka svjedočenja koja se odnose na djela i ponašanje pripadnika šireg UZP-a iz Optužnice dovoljno povezana s optuženim da se od dotičnih svjedoka zatraži da pristupe radi unakrsnog ispitivanja. To važi za sljedeća svjedočenja: (i) svjedočenje Amira Džonlića o Radoslavu Brđaninu, Radislavu Vukiću i Momiru Taliću, i (ii) svjedočenje KDZ080, Kerima Mešanovića i Nusreta Sivca o posjeti delegacije logoru Omarska. Međutim, Vijeće smatra da svjedočenja KDZ038, KDZ050, KDZ056, KDZ075, KDZ092, KDZ093, KDZ392, Senije Elkasović, Emsuda Garibovića,

Rajifa Begića,²² Elvedina Nasića i Sakiba Muhića, za koja je Vijeće već utvrdilo da se tiču dijela i ponašanja osoba za koja se optuženi tereti kao odgovoran ili se tiču osoba koje bi mogle biti odgovorne za činjenje krivičnih djela, nisu u dovoljnoj mjeri povezana s optuženim da bi se od tih svjedoka tražilo da pristupe radi unakrsnog ispitivanja.

48. Uprkos tome, Vijeće smatra da je primjereno da iskoristi svoje diskreciono ovlaštenje i da pozove KDZ075 na unakrsno ispitivanje, pošto njegovo svjedočenje o ubijanju muškaraca u Biljanima (incident ubijanja A 7.3), bitan dio njegovog ranijeg iskaza, nije kumulativno u odnosu na druga svjedočenja, a nije bilo ni predmet unakrsnog ispitivanja u njegovom svjedočenju u ranijem predmetu.

49. Stoga će Pretresno veće, na osnovu navedenih faktora, iskoristiti svoje diskreciono ovlaštenje i pozvati KDZ075, KDZ080, Kerima Mešanovića, Amira Džonlića i Nusreta Sivca na unakrsno ispitivanje. Vijeće će odgoditi odlučivanje o prihvatanju svjedočenja tih svjedoka sve dok oni ne stupe pred Vijeće kako bi svjedočili. Razmotrivši svjedočenja KDZ014, KDZ024, KDZ038, KDZ048, KDZ050, KDZ054, KDZ056, KDZ074, KDZ092, KDZ093, KDZ094, KDZ097, KDZ392, Hasana Alića, Jusufa Arifagića, Senije Elkasović, Emsuda Garibovića, Charlesa McLeoda, Rajifa Begića, Safeta Tačija, Nicolasa Sébirea, Nermina Karagića, Elvedina Nasića i Sakiba Muhića, Vijeće se uvjerilo da ti svjedoci ne moraju da pristupe radi unakrsnog ispitivanja, pa će njihova svjedočenja, izuzev dijelova pomenutih u paragrafu 38, biti prihvaćena na osnovu pravila 92*bis*.

50. Vijeće napominje da tužilaštvo nije zatražilo da se pod pečatom uvrste transkripti ranijih iskaza i/ili izjave svjedoka koji su u ranijim predmetima svjedočili na zatvorenim sjednicama, a to su KDZ024, KDZ092, KDZ093, KDZ094, KDZ097 i KDZ392. Međutim, pošto bi se u tim svjedočenjima mogao otkriti identitet svjedokā, ti će dokumenti biti uvršteni u spis pod pečatom, sve dok tužilaštvo ne potvrdi njihov status.

---

²² Pretresno Vijeće napominje da je Rajif Begić svjedočio o čovjeku koji je došao u obilazak logora Manjača, a za kog je Begić od drugih zatvorenika čuo da je on Momir Talić. Međutim, budući da Rajif Begić ne navodi druge podatke o tom čovjeku, Vijeće smatra da taj dio svjedočenja nema veliku dokaznu vrijednost i da nije u dovoljnoj mjeri povezan s optuženim da bi Vijeće trebalo da pozove Rajifa Begića na unakrsno ispitivanje.

E. Povezani dokazni predmeti

51. Pretresno vijeće treba samo da ocijeni eventualne povezane dokazne predmete za svjedoke KDZ014, KDZ024, KDZ038, KDZ048, KDZ050, KDZ054, KDZ056, KDZ074, KDZ092, KDZ093, KDZ094, KDZ097, KDZ392, Hasana Alića, Jusufa Arifagića, Seniju Elkasović, Emsuda Garibovića, Charlesa McLeoda, Rajifa Begića, Safeta Tačija, Nicolasa Sébirea, Nermina Karagića, Elvedina Nasića i Sakiba Muhića. Sve u svemu, tužilaštvo traži da se za te svjedoke prihvati 248²³ povezanih dokaznih predmeta.

52. Kao što je rečeno u Odluci po Trećem zahtjevu, mogu se prihvatiti samo oni povezani dokazni predmeti koji "čine neodvojivi i nezamjenjivi dio svjedočenja". Povezani dokazni predmet naći će se u toj kategoriji ukoliko je svjedok govorio o njemu u transkriptu ranijeg svjedočenja ili u pismenoj izjavi i ukoliko bi dotični transkript ili pismena izjava postali nerazumljivi ili imali manju dokaznu vrijednost ako dotični dokazni predmet ne bi bio prihvaćen.²⁴

53. Prije svega, Vijeće napominje da je tužilaštvo transkripte ranijih iskaza koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 08937, 13769, 13771, 13889, 13916, 13927, 18889 i 18890 predložilo i kao pismeno svjedočenje i kao povezane dokazne predmete. Vijeće je već odlučilo da te transkripte prihvati kao pismeno svjedočenje tih svjedoka, pa zato neće razmatrati pitanje da li ih treba uvrstiti u spis kao povezane dokazne predmete.

54. Tužilaštvo je dostavilo potvrde o pseudonimima za svjedoke KDZ014 (dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 13879, 14917), KDZ038 (dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 14184), KDZ050 (dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 13710), KDZ056 (dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 20023), KDZ074 (dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 13921), KDZ092 (dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 13770), KDZ094

---

²³ Među tih 248 dokaznih predmeta spada i povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 14963, koji je identičan s dokaznim predmetom koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 00484.

²⁴ Odluka po Trećem zahtjevu, par. 11.

(dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 13926), KDZ097 (dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 14743), koji su prihvaćeni u ranijim predmetima u kojima su ovim svjedocima bile određene zaštitne mjere. Vijeće smatra da su potvrde o pseudonimima neophodne za identifikovanje tih svjedoka i da predstavljaju neodvojiv i nezamjenjiv dio svjedočenja tih svjedoka. Ti povezani dokazni predmeti biće uvršteni u spis pod pečatom.²⁵

55. Tužilaštvo je zatražilo i da se u spis uvrste sljedeći dokazni predmeti:

- (i) Karte vezane za iskaz KDZ038, KDZ048, KDZ056, KDZ074, KDZ092, KDZ094, KDZ097, KDZ392, Jusufa Arifagića, Rajifa Begića, Nermina Karagića, Nicolasa Sébirea i Elvedina Nasića: dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 04824, 13531,²⁶ 13579, 13756,²⁷ 13941, 13943, 13945, 13986, 14103, 14441, 14442, 14738, 14892, 18934 i 20024;
- (ii) Fotografije vezane za iskaz KDZ024, KDZ038, KDZ048, KDZ074, KDZ092, KDZ093, KDZ094, Jusufa Arifagića, Senije Elkasović, Emsuda Garibovića, Charlesa McLeoda i KDZ392: dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 08926,²⁸ 08931,²⁹ 10973,³⁰ 10976,³¹ 10982,³² 10983,³³ 10984,³⁴ 10985,³⁵ 10986,³⁶ 10987,³⁷ 10989,³⁸

²⁵ Tužilaštvo nije zatražilo da se pod pečatom prihvate povezani dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 13710 i 14743. Međutim, pošto bi se na osnovu povezanog dokaznog predmeta koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 13710 mogao otkriti identitet KDZ050, i pošto je povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 14743 prihvaćen pod pečatom tokom svjedočenja KDZ097 u predmetu *Brđanin*, Pretresno vijeće će te dokazne predmete uvrstiti pod pečatom.

²⁶ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ038 i Nerminom Karagićem.

²⁷ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ014, KDZ074, KDZ092, Jusufom Arifagićem i Elvedinom Nasićem.

²⁸ Prihvaćen pod pečatom u predmetu *Brđanin*.

²⁹ Prihvaćen pod pečatom u predmetu *Brđanin*.

³⁰ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048, KDZ074 i KDZ092.

³¹ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

³² Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048, KDZ074 i KDZ092.

³³ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048, KDZ074 i KDZ092.

10990, 11003,³⁹ 11004,⁴⁰ 11005,⁴¹ 11006,⁴² 11007,⁴³ 11008,⁴⁴ 11013, 11014, 11015,⁴⁵ 11016,⁴⁶ 13444, 13446, 13448, 13462, 13642, 13670, 13673, 13676, 13679, 13900, 13901, 13902, 13906, 13907, 13908, 13909, 13911, 13914, 13918, 13922, 13924, 13946, 13947, 13948, 13950, 13952, 13953, 13955, 13956,⁴⁷ 13957,⁴⁸ 13958, 14139, 14173, 14424,⁴⁹ 14425,⁵⁰ 14427,⁵¹ 14428,⁵² 14444, 14445, 14728, 14734, 14745,⁵³ 14755, 14842,⁵⁴ 14860,⁵⁵ 14861,⁵⁶ 14863,⁵⁷ 14864,⁵⁸ 14865,⁵⁹ 14866, 14868, 14877, 14981,⁶⁰ 14970,⁶¹ 14983,⁶² 15903, 15909, 15911, 15913, 15914, 15915, 15916 i 19870;

³⁴ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048, KDZ074 i KDZ092.

³⁵ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

³⁶ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ074 i Jusufom Arifagićem.

³⁷ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ074 i Jusufom Arifagićem.

³⁸ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

³⁹ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

⁴⁰ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

⁴¹ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048, KDZ074 i KDZ392.

⁴² Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

⁴³ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

⁴⁴ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048, KDZ074 i KDZ392.

⁴⁵ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ074 i KDZ092.

⁴⁶ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ074 i KDZ092.

⁴⁷ Prihvaćeno pod pečatom u predmetu *Stakić*.

⁴⁸ Prihvaćeno pod pečatom u predmetu *Stakić*.

⁴⁹ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

⁵⁰ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

⁵¹ Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

⁵² Tužilaštvo je zatražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

⁵³ Tužilaštvo u Zahtjevu nije tražilo da se ovaj dokazni predmet uvrsti pod pečatom. Međutim, pošto bi se na osnovu njega mogao otkriti identitet KDZ097, Pretresno vijeće uvrstiće ga pod pečatom dok tužilaštvo ne potvrdi da li ovaj dokazni predmet treba uvrstiti pod pečatom ili ne.

⁵⁴ Pretresno vijeće uvrstiće ovaj dokazni predmet pod pečatom, pošto bi se na osnovu njega mogao utvrditi identitet KDZ092.

⁵⁵ Uvršteno pod pečatom u predmetu *Brđanin*.

⁵⁶ Uvršteno pod pečatom u predmetu *Brđanin*.

⁵⁷ Uvršteno pod pečatom u predmetu *Brđanin*.

⁵⁸ Uvršteno pod pečatom u predmetu *Brđanin*.

⁵⁹ Uvršteno pod pečatom u predmetu *Brđanin*.

⁶⁰ Pretresno vijeće uvrstiće ovaj dokazni predmet pod pečatom, pošto bi se na osnovu njega mogao utvrditi identitet KDZ092.

- (iii) Kadrovi iz video-snimaka vezanih za iskaz KDZ092: dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 13773 i 13774;
- (iv) Skice i dijagrami vezani za iskaz KDZ092, KDZ093, KDZ392, Jusufa Arifagića i Nicolasa Sébirea: dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 13792, 14446, 14447, 14448, 14986,⁶³ 14990,⁶⁴ 18938, 18939, 18941 i 18842;
- (v) Spisak osoba vezanih za iskaz KDZ056, KDZ094, Senije Elkasović, Nicolasa Sébirea i Sakiba Muhića: dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 00907, 13813, 13942, 18813 i 18935;
- (vi) Pismo vezano za svjedočenje KDZ024, dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 14968,⁶⁵ i članak vezan za iskaz KDZ392, dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 14440;
- (vii) Izvještaji, potvrde, istražna evidencija i izjava vezani za iskaz KDZ024, KDZ050, KDZ056, Charlesa McLeoda i Nicolasa Sébirea: dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 00825,⁶⁶

---

⁶¹ Uvršteno pod pečatom u predmetu *Brđanin*.

⁶² Uvršteno pod pečatom u predmetu *Brđanin*.

⁶³ Pretresno vijeće ovaj dokazni predmet pod pečatom, pošto bi se na osnovu njega mogao utvrditi identitet KDZ092.

⁶⁴ Tužilaštvo u Zahtjevu nije zatražilo da se ovaj dokazni predmet uvrsti pod pečatom. Međutim, pošto bi se na osnovu njega mogao otkriti identitet KDZ092, Pretresno vijeće uvrstiće ga pod pečatom dok tužilaštvo ne potvrdi da li ovaj dokazni predmet treba uvrstiti pod pečatom ili ne.

⁶⁵ Pretresno vijeće napominje da je tužilaštvo dvaput dostavilo povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 14968, a koji je vezan za svjedoka KDZ024. Kako ne bi došlo do ponavljanja, Vijeće će ovaj povezani dokazni predmeti prihvatiti samo jednom. Osim toga, u svjedočenju KDZ024 u predmetu *Brđanin* ovaj dokazni predmet uvršten je pod pečatom, ali tužilaštvo nije tražilo da se on i u ovom predmetu uvrsti pod pečatom. Pretresno vijeće će stoga uvrstiti ovaj dokazni predmet pod pečatom dok tužilaštvo ne potvrdi da li ga treba uvrstiti pod pečatom ili ne.

⁶⁶ U svjedočenju KDZ024 u predmetu *Brđanin* ovaj dokazni predmet uvršten je pod pečatom, ali tužilaštvo u Zahtjevu nije zatražilo da se on i u ovom predmetu uvrsti pod pečatom. Pretresno vijeće će stoga uvrstiti ovaj dokazni predmet pod pečatom dok tužilaštvo ne potvrdi da li ovaj dokazni predmet treba uvrstiti pod pečatom ili ne.

05551, 05614, 12865, 12866, 13119, 13329,⁶⁷ 14906, 14908, 15892, 16984, 16985, 16986, 16987 i 16988.

56. Pošto je preispitalo predložene dokaze, Vijeće napominje da je o svim dosad pomenutim dokaznim predmetima govorio bar jedan svjedok već naveden u pređašnjim potparagrafima ili ih je označio tokom svjedočenja.⁶⁸ Stoga Vijeće smatra da ti dokazni predmeti čine neodvojiv i nezamjenjiv dio iskaza i da bi pomenuti iskazi postali nerazumljivi ili bi imali manju dokaznu vrijednost ako ti dokazi ne bi bili prihvaćeni. Stoga će Pretresno vijeće uvrstiti dokazne predmete u spis.

57. Pretresno vijeće napominje da je tužilaštvo predložilo nekoliko dokaznih predmeta povezanih sa svjedočenjem Nicolasa Sébirea koji su veoma obimni, ali svjedok govori samo o nekim njihovim dijelovima. Vijeće smatra da samo oni dijelovi o kojima Nicolas Sébire govori čine neodvojiv i nezamjenjiv dio njegovog ranijeg iskaza, pa će, kako bi se prihvatilo što manje irelevantnog materijala, prihvatiti samo one dijelove o kojima Sébire zaista i govori. U tom smislu, povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18944 sastoji se od 440 stranica fotografija s lokacije za ekshumaciju na Jakarinoj kosi, ali je Sébire govorio samo o fotografijama s oznakom ERN 0212-2976, 0212-9871, 0212-9882, 0212-9883, 0212-9889, 0212-9892, 0212-9893, 0212-9963, 0212-9965, 0212-9968, 0213-0067, 0213-0100 i 0213-0298, pa će zato samo

---

⁶⁷ Tužilaštvo u Zahtjevu nije zatražilo da se ovaj dokazni predmet uvrsti pod pečatom. Međutim, pošto bi se na osnovu njega mogao otkriti identitet KDZ050, Pretresno vijeće uvrstiće ga pod pečatom dok tužilaštvo ne potvrdi da li ovaj dokazni predmet treba uvrstiti pod pečatom ili ne.

⁶⁸ Pretresno vijeće napominje da će povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 13756, uprkos tome što KDZ014 nije govorio o njemu u ranijem iskazu, biti prihvaćen u vezi s jednim od četiri svjedoka koja su govorila o njemu, a to su KDZ074, KDZ092, Jusuf Arifagić ili Elvedin Nasić. Isto tako, iako KDZ074 u ranijem iskazu nije govorio o povezanim dokaznim predmetima koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 10973, 10976, 10982, 10983, 10984, 10985, 10986, 10989, 11003, 11004, 11005, 11006, 11007, 11008, 11015, 11016, 14424, 14425, 14427 i 14428, povezani dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 10976, 10985, 10989, 11003, 11004, 11006, 11007, 14424, 14425, 14427 i 14428 biće prihvaćeni u vezi s KDZ048; povezani dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 10973, 10982, 10983 i 10984 biće prihvaćeni u vezi s KDZ048 ili KDZ092; povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 10986 biće prihvaćen u vezi s Jusufom Arifagićem; povezani dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 11015 i 11016 biće prihvaćeni u vezi s KDZ092, a povezani dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 11005 i 11008 biće prihvaćeni ili u vezi s KDZ048 ili u vezi s KDZ392. Osim toga, Vijeće napominje da će povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 13531 biti prihvaćen u vezi s KDZ038 ili u vezi s Nerminom Karagićem. Dakle, povezani

tih 13 fotografija biti prihvaćeno. Povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18936 sastoji se od 1.212 stranica fotografija s lokacije za ekshumaciju na Jakarinoj kosi. Međutim, Sébire je govorio samo o fotografijama s oznakom ERN X009-4702 i X009-4862, pa će zato samo te dvije fotografije biti prihvaćene. Isto tako, povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18928 sastoji se od 13 stranica indeksa i 2.080 stranica fotografija, ali Sébire je govorio samo o fotografijama s oznakom ERN 0100-6970-33A, 0100-6963-03 i 0100-6966-24A, pa će zato samo te tri fotografije biti prihvaćene. Osim toga, povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18933 jeste izvještaj dug 17 stranica, ali Nicolas Sébire ispitivan je samo o nekim njegovim dijelovima. Iako su drugi relevantni dijelovi tog izvještaja pročitani naglas i direktno ušli u zapisnik tokom Sébireovog svjedočenja, pa stoga nema potrebe da se ponovo uvrštavaju u spis, to ne vrijedi za paragrafe II.3 do II.6 na str. 8–10,⁶⁹ no svjedok jeste govorio o njima. Zato će Pretresno vijeće prihvatiti samo te tri stranice.

58. Tužilaštvo takođe traži da se u vezi sa svjedočenjem Nicolasa Sébirea prihvati povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18891, a koji se sastoji od jednog izvještaja i raznih priloga. Pretresno vijeće napominje da Nicolas Sébire nije detaljno govorio o jednom od tih priloga, naime o jednom grafikonu.⁷⁰ Stoga će Vijeće prihvatiti povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18891, ali ne i pomenuti grafikon.⁷¹ Vijeće takođe napominje da su povezani dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 18892, 18912, 18840 i 18841 dijelom već uvršteni u povezani dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18891. Pretresno vijeće će odbiti da prihvati ta četiri dokazna predmeta kako se oni ne bi ponavljali.

59. Tužilaštvo traži i da se u spis uvrsti nekoliko povezanih dokaznih predmeta za koje je Pretresno vijeće, pošto ih je analiziralo zajedno s pismenim svjedočenjem

---

dokazni predmeti koji su predloženi za više svjedoka biće prihvaćeni samo jednom, kako se ne bi ponavljali.

⁶⁹ To odgovara ERN 02090495 (R1095470) do 02090497 (R1095472) .

⁷⁰ V. *Tužilac protiv Stakića*, predmet br. IT-97-24-T, Pretres, T. 8859 (27. septembar 2002) .

svjedoka, zaključilo da ne čine neodvojiv i nezamjenjiv dio ranijeg iskaza ili pismenih izjava KDZ024, KDZ038, KDZ048, KDZ074, KDZ092, KDZ094, Charlesa McLeoda, Nicolasa Sébirea i/ili KDZ392. Relevantni svjedoci u pismenom svjedočenju nisu govorili o dokaznim predmetima koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 00484,⁷² 00506, 04248, 10974, 10975, 10977, 10981, 10988, 10991, 10992, 1993, 10994, 10998, 10999, 11000, 11001, 11002,⁷³ 11011, 11012, 12722, 13442, 13453, 13913, 13915, 13925, 14060, 14061, 14062, 14063, 14069, 14070, 14071, 14072, 14074, 14085, 14157, 14159, 14060, 14161, 14165, 14166, 14167, 14168, 14169, 14172, 14177, 14181, 14423, 14426,⁷⁴ 14443, 15912, 19027, 19029 i 19030, ili su ih samo nakratko pomenuli, pa Pretresno vijeće smatra da oni ne čine neodvojiv i nezamjenjiv dio njihovog ranijeg svjedočenja, te da ta svjedočenja neće postati nerazumljiva niti će imati manju dokaznu vrijednost ako se povezani dokazni predmet ne uvrsti u spis.⁷⁵

60. Osim toga, tužilaštvo traži da se prihvate povezani dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 04786, 05545, 05566, 07430, 07980, 13100, 14893, 14897, 15882, 15883 i 16989. Međutim, relevantni dijelovi tih dokaznih predmeta već su pročitani naglas i time direktno uvršteni u spis tokom svjedočenja tog svjedoka. Stoga Vijeće smatra da pismeno svjedočenje KDZ024, KDZ048, KDZ056, Charlesa McLeoda, Rajifa Begića i Sakiba Muhića neće postati nerazumljivo i da neće izgubiti dokaznu vrijednost ukoliko se povezani dokazni predmeti ne prihvate, te da ti dokazni predmeti ne čine neodvojiv i nezamjenjiv dio svjedočenja. Zahtjev tužilaštva da se ti povezani dokazni predmeti prihvate biće odbijen.

⁷¹ Grafikon odgovara ERN 01847970 do 01848134.

⁷² Pretresno vijeće napominje da je tužilaštvo za ovaj dokazni predmet navelo dva broja koja su mu dodijeljena na osnovu pravila 65ter (00484 i 14963). Za potrebe ove odluke, Pretresno vijeće pozivaće se samo na broj 00484 na osnovu pravila 65ter.

⁷³ Tužilaštvo je tražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

⁷⁴ Tužilaštvo je tražilo da se ovaj povezani dokazni predmet prihvati u vezi s KDZ048 i KDZ074.

⁷⁵ Međutim, Pretresno vijeće napominje da KDZ014 u ranijem iskazu nije govorio o povezanom dokaznom predmetu koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 13756, kao i da KDZ074 u ranijem iskazu nije govorio o povezanim dokaznim predmetima koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 10973, 10976, 10982, 10983, 10984, 10985, 10986, 10989, 11003, 11004, 11005, 11006, 11007, 11008, 11015, 11016, 14424, 14425, 14427 i 14428. Međutim, kao što je već rečeno, oni će biti uvršteni u vezi s drugim svjedocima koji su o njima govorili.

61. Osim toga, Vijeće nije bilo u stanju da analizira sadržaj nekoliko predloženih povezanih dokaznih predmeta, i to iz sljedećih razloga:

- (i) Kod dokaznog predmeta koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 14954 prijevod na engleski nije unijet u elektronski sistem za vođenje suđenja, pa Vijeće stoga ne može da pregleda taj dokument;
- (ii) Čini se da dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 08936, 13778, 18812, 18834, 18814 i 40085 nisu unijeti u elektronski sistem za vođenje suđenja, pa Vijeće stoga ne može da ih pregleda;
- (iii) Dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 10997, a koji se u Zahtjevu u vezi sa KDZ048, KDZ074 i KDZ392 navodi kao "fotografija Kozarca", i dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 04790, a koji se u Zahtjevu u vezi s Nicolasom Sébireom navodi kao "Dodatak Izvještaju o ekshumaciji i dokaz o smrti", ili nisu dokazni predmeti o kojima KDZ048, KDZ392 i Nicolas Sébire govore tokom iskaza ili fotografija unijeta u elektronski sistem za vođenje suđenja ne odgovara opisu povezanog dokaznog predmeta koji je tužilaštvo u Zahtjevu navelo u vezi sa KDZ074;
- (iv) Dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 07392, 08315, 13903, 13910, 13920, 13923, 13928, 13944, 13949, 13951, 13954 i 14960, koji su u Zahtjevu opisani kao mape i fotografije koje su svjedoci označili ili obilježili, nisu označene verzije povezanih dokaznih predmeta za koje tužilaštvo traži da budu uvršteni u spis;
- (v) Engleska verzija dokaznog predmeta koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 14966 ne odgovara verziji na bosanskom/hrvatskom/srpskom.

62. Zahtjev tužilaštva da se ti povezani dokazni predmeti uvrste u spis odbija se bez prejudiciranja. Tužilaštvo može ponovo da podnese zahtjev da se ti dokazni predmeti prihvate pošto u elektronski sistem za vođenje suđenja unese ispravne dokazne predmete i dostavi Vijeću video-snimke kako bi Vijeće moglo da ustanovi da li oni ispunjavaju uslove za prihvatanje.

III. Dispozitiv

63. S tim u skladu, na osnovu pravila 54, 89 i 92*bis* Pravilnika, Vijeće ovim:

A. **DJELIMIČNO ODOBRAVA** Zahtjev i **NALAŽE**:

- a) Pismene izjave i/ili transkripti ranijeg iskaza KDZ014, KDZ038, KDZ048, KDZ050, KDZ054, KDZ056, Hasana Alića, Jusufa Arifagića, Senije Elkasović, Rajifa Begića, Safeta Tačija, Nicolasa Sébirea, Elvedina Nasića, Emsuda Garibovića i Sakiba Munića uvrštavaju se u spis, a svjedoci ne moraju da pristupe radi unakrsnog ispitivanja;
- b) Transkripti ranijeg iskaza KDZ092, KDZ093, KDZ094 i KDZ392 uvrštavaju se u spis pod pečatom dok tužilaštvo ne potvrdi njihov status, a svjedoci ne moraju da pristupe radi unakrsnog ispitivanja;
- c) Pismene izjave i/ili transkripti ranijeg iskaza KDZ074 i Charlesa McLeoda uvrštavaju se u spis, a svjedoci ne moraju da pristupe radi unakrsnog ispitivanja; to ne važi za one dijelove njihovog pismenog materijala koje će tužilaštvo redigovati, a to su: (i) KDZ074, redovi 3 do 18, str. T. 2393 transkripta od 1. maja 2002. godine iz predmeta *Stakić*, i (ii) Charles McLeod, redovi 4 do 11, str. T. 7403 transkripta od 24. juna 2002. godine iz predmeta *Brđanin*;

- d) Transkripti ranijeg iskaza KDZ024 uvrštavaju se u spis pod pečatom dok tužilaštvo ne potvrdi njihov status, a svjedok ne mora da pristupi radi unakrsnog ispitivanja; to ne važi za stranice T. 9173–9184 transkripta ranijeg iskaza KDZ024 od 29. avgusta 2002. godine, koje će tužilaštvo redigovati;
- e) Transkripti ranijeg iskaza Nermina Karagića uvrštavaju se u spis, a svjedok ne mora da pristupi radi unakrsnog ispitivanja; to ne važi za stranice T. 5302–5310 transkripta ranijeg iskaza Nermina Karagića od 27. juna 2002. godine u predmetu *Stakić*, koje će tužilaštvo redigovati;
- f) Transkript ranijeg iskaza i izjave svjedoka KDZ097 uvrštavaju se u spis, a svjedok ne mora da pristupi radi unakrsnog ispitivanja; u spis se privremeno uvrštava i dopunska izjava optuženog, pod uslovom da optuženi pribavi potrebnu deklaraciju na osnovu pravila 92bis(B). Ti transkripti i izjave svjedoka biće uvršteni pod pečatom, dok tužilaštvo ne potvrdi njihov status;
- g) Tužilaštvo će Sekretarijatu što prije dostaviti i povjerljivu verziju transkripata i/ili izjava svjedoka uvrštenih u spis, kao i njihovu javnu redigovanu verziju, a postaraće se za to da se rediguju iskazi dati na zatvorenim sjednicama, kao i da se unesu redakcije koje su naložila pretresna vijeća u predmetima *Brđanin, Stakić, Slobodan Milošević, Sikirica i drugi, Krajišnik i Kvočka i drugi*;
- h) KDZ075, KDZ080, Kerim Mešanović, Amir Džonlić i Nusret Sivac pristupiće radi unakrsnog ispitivanja, a svjedočiće u skladu s pravilom 92ter;
- i) Povjerljivi dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 08926, 08931, 13770, 13789, 13921, 13926, 13956, 13957, 14184, 14842, 14860, 14861, 14863, 14864, 14865,

14917, 14970, 14981, 14983, 14986 i 20023 uvrštavaju se u spis pod pečatom;

- j) Povezani dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 00825, 13329, 13710, 14743, 14745, 14968 i 14990 uvrštavaju se pod pečatom dok tužilaštvo ne potvrdi da li ti dokazni predmeti treba da se uvrste pod pečatom ili ne;
- k) Povezani dokazni predmeti koji su na osnovu pravila 65ter označeni brojevima 00907, 04824, 05551, 05614, 10973, 10976, 10982, 10983, 10984, 10985, 10986, 10987, 10989, 10990, 11003, 11004, 11005, 11006, 11007, 11008, 11013, 11014, 11015, 11016, 12865, 12866, 13119, 13444, 13446, 13448, 13462, 13531, 13579, 13642, 13670, 13673, 13676, 13679, 13756, 13773, 13774, 13792, 13813, 13900, 13901, 13902, 13906, 13907, 13908, 13909, 13911, 13914, 13918, 13922, 13924, 13941, 13942, 13943, 13945, 13946, 13947, 13948, 13950, 13952, 13953, 13955, 13958, 13986, 14103, 14139, 14173, 14424, 14425, 14427, 14428, 14440, 14441, 14442, 14444, 14445, 14446, 14447, 14448, 14728, 14734, 14738, 14755, 14866, 14868, 14877, 14892, 14906, 14908, 15892, 15903, 15909, 15911, 15913, 15914, 15915, 15916, 16984, 16985, 16986, 16987, 16988, 18813, 18934, 18935, 18938, 18939, 18941, 18842, 19870 i 20024 uvrštavaju se u spis;
- l) Prihvataju se navedene stranice sljedećih povezanih dokaznih predmeta: dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18891 (samo stranice s ERN 01843960–01844012, 01844013–01844258, 01847968–01847969 i 01848865), dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18928 (samo fotografije s ERN 0100-6970-33A, 0100-6963-03 i 0100-6966-24A), dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18933 (samo dijelovi II.3–II.6 na stranicama s

ERN R1095470 do R1095472), dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18936 (samo fotografije s ERN X009-4702 i X009-4862) i dokazni predmet koji je na osnovu pravila 65ter označen brojem 18944 (samo fotografije s ERN 0212-2976, 0212-9871, 0212-9882, 0212-9883, 0212-9889, 0212-9892, 0212-9893, 0212-9963, 0212-9965, 0212-9968, 0213-0067, 0213-0100 i 0213-0298);

- C. **ZAHTIJEVA** od Sekretarijata da dokaznim predmetima koji su uvršteni u spis dodijeli broj dokaznog predmeta;
- D. **ODLAŽE** odlučivanje o tome da li će se u spis uvrstiti raniji transkripti i povezani dokazni predmeti vezani za KDZ075, KDZ080, Kerima Mešanovića, Amira Džonlića i Nusreta Sivca dok svjedoci na pristupe pred Vijeće radi svjedočenja; i
- E. **ODBIJA** Zahtjev u svim drugim aspektima.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je engleska verzija mjerodavna.

/potpis na originalu/
sudija O-Gon Kwon,
predsjedavajući

Dana 18. marta 2010. godine,
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]